

ZonMw, het Kenniscentrum van het Nederlands Jeugdinstituut, het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, het RIVM en TNO werken samen binnen het Kennisprogramma Jeugd van het ministerie van VWS, om beroepskrachten in de zorg voor jeugd te voorzien van kennis over richtlijnen, instrumenten en interventies.

ZonMw-programma ondersteunt vernieuwing in de jeugdgezondheidszorg

Door Matthea van Leeuwe

Allerlei maatschappelijke ontwikkelingen stellen nieuwe eisen aan de jeugdgezondheidszorg (jgz). In de Centra voor Jeugd en Gezin moet de jgz de spil zijn in de zorg voor kinderen. Nieuwe media bieden mogelijkheden om op een andere manier met ouders en jongeren te communiceren. Om in te spelen op deze ontwikkelingen moet de jgz haar werkprocessen aanpassen. Het ZonMw-programma ‘Vernieuwing uitvoeringspraktijk jeugdgezondheidszorg’ helpt daarbij.

In 2010 is het ZonMw-programma ‘Vernieuwing uitvoeringspraktijk jeugdgezondheidszorg’ van start gegaan. Het programma stimuleert innovaties om werkprocessen in de jgz te verbeteren. Het gaat om nieuwe oplossingen die de jeugdgezondheidszorg helpen beter aan te sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen. Als de oplossingen blijken te werken, helpt ZonMw ze te implementeren in de praktijk van alledag. Het programma wordt uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Op verschillende plekken zijn jgz-beroepskrachten en directies al volop bezig met het invoeren van nieuwe werk-

processen. Maar wat werkt wel en wat werkt niet? Dat wordt, met ondersteuning van ZonMw, voor en door de jeugdgezondheidszorg uitgezocht. Beroepskrachten voeren de projecten uit met ondersteuning vanuit een universiteit, hogeschool of ander onderzoeksinstituut. Zo worden zowel de praktische als de wetenschappelijke waarde van een project gewaarborgd.

De jeugdgezondheidszorg is er voor kinderen van -9 maanden tot 19 jaar. De vraag is of en hoe de jeugdgezondheidszorg in die hele periode ingezet kan worden. Daarom kijkt het programma bijvoorbeeld hoe het aanbod van prenatale huisbezoeken het best vorm kan krijgen. Ook is er veel behoefte aan een contactmoment voor adolescenten van 15 of 16 jaar. De beste invulling van dit contactmoment, met bijvoorbeeld risicosignalering voor psychosociale problematiek, inzet van nieuwe media of waar nodig een persoonlijk preventief consult, wordt onderzocht. Verder wordt er gekeken wat de jgz op scholen kan betekenen, bijvoorbeeld door de inzet van de jeugdarts bij ziekteverzuimbegeleiding in het middelbaar onderwijs of door een jgz-aanbod voor mbo-scholieren.

Flexibilisering

Het programma zal meer inzicht geven in manieren om de contactmomenten te flexibiliseren op basis van de zorgbehoefte. Deze flexibilisering moet zorgen dat alle kinderen de basiszorg krijgen die ze nodig hebben en dat er tegelijkertijd tijd vrijkomt voor extra zorg als dat nodig is. Dat kan bijvoorbeeld door triage, waarbij jgz-beroepskrachten een voorselectie maken op basis van de zorgbehoefte van kinderen, of door het verschuiven van taken naar een andere discipline binnen de jgz. Beide opties kunnen op verschillende manieren en in combinatie met elkaar worden uitgevoerd. Daarom omvat het programma verschillende projecten die hier onderzoek naar doen.

Voor de doelgroep 0- tot 4-jarigen wordt een triage-instrument ontwikkeld voor de contactmomenten op 2- en 3-jarige leeftijd. Ook wordt er onderzoek gedaan naar de resultaten en de uitvoerbaarheid van taakherschikking van arts naar verpleegkundige. Verder is er onderzoek naar een vorm van triage waarbij wordt bepaald of kinderen en ouders het best kunnen worden begeleid door verpleegkundige en verpleegkundig specialist, verpleegkundige en arts, of verpleegkundig specialist en arts.

Voor de doelgroep 4- tot 19-jarigen loopt een onderzoek naar de triagemethodiek waarbij gekeken wordt naar de effecten van triage, bijvoorbeeld naar de effectiviteit van signalering op basis van triage in vergelijking met de reguliere signalering. En onderzocht wordt of triage in het voortgezet onderwijs geautomatiseerd kan gebeuren.

Het basisaanbod voor alle ouders en kinderen moet uiteraard wel toereikend zijn voor het grootste deel van de ouders en kinderen. Daarom wordt ook daar onderzoek naar gedaan.

Ketenzorg

Goede samenwerking is voor de jeugdgezondheidszorg essentieel. De jgz ziet vrijwel alle kinderen en is daarmee een belangrijke partner voor verschillende partijen binnen en buiten het Centrum voor Jeugd en Gezin, zoals het maatschappelijk werk, de huisarts en de kinderarts. Dat onderwerp komt binnen een aantal projecten aan bod. Zo worden er prestatie-indicatoren opgesteld om het effect van ketencoördinatie te meten. En er wordt gekeken of het concept zorgpaden geschikt is voor de jgz. Een zorgpad omvat een heldere doelstelling en een beschrijving van alle zorgelementen voor een gedefinieerde cliëntengroep. Belangrijke onderdelen zijn de communicatie tussen beroepskrachten en met cliënten en familie, en de coördinatie van het zorgproces door het definiëren van taken en rollen.

Digitalisering en moderne media zijn ontwikkelingen die ook in de jeugdgezondheidszorg een plaats moeten krijgen. De inzet van sociale media en online dienstverlening, waarbij jongeren bijvoorbeeld via e-mail of chatfuncties contact kunnen hebben met de jgz, komt in een aantal projecten aan bod. Verder wordt gekeken of het verwijzen naar voorlichtingsfilmpjes over bijvoorbeeld mondzorg via internet effectief is en wordt de inzet van mobiele

digitale ondersteuning bij huisbezoeken door verpleegkundigen onderzocht.

Het programma zal voor veel verschillende onderwerpen resultaten opleveren en zo de praktijk van de jeugdgezondheidszorg helpen bij het veranderen van werkprocessen. Zo gauw een project resultaten laat zien, helpt ZonMw de uitkomsten te implementeren in de praktijk, in aansluiting op de behoeften van het werkveld.

Meer informatie over het programma 'Vernieuwing uitvoeringspraktijk jeugdgezondheidszorg', de projecten, de resultaten en het aanvragen van subsidie is te vinden op

www.zonmw.nl/vernieuwingigz.

Voor meer informatie over de jeugdprogramma's van ZonMw en de digitale ZonMw Nieuwsbrief Jeugd:

www.zonmw.nl/jeugd.